

Klimatkontrakt 2030

Mellan Umeå kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation - att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	7
5.2 Klimatfärdplan 2030	9
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	16
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	17
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	18
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	18
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	19
7. Viable Cities åtaganden	19
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	19
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	20
7.3 Innovation, implementering och skalning	20
7.4 Samordnad finansiering	20
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	21
Klimatkontrakt 2030	22
Bilaga 1 - Länkar till dokument	23
Bilaga 2 - Omställningskartan	24
Bilaga 3 - Beskrivning av en första version av omställningsportföljer	25

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Umeå kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Umeå kommun väljer att ingå i partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 för att fortsätta skapa medborgarvärde i Umeå tillsammans med Viable Cities och nationella myndigheter – ska vi lyckas med Umeås klimatomställning måste alla hänga med.

Medborgarvärdet skapas i partnerskap mellan kommunkoncern, lokala aktörer och nationella myndigheter, där nationella myndigheter kan stötta och möjliggöra realisering av de lokala insatser och investeringar som görs för klimatomställning, hållbar tillväxt och välfärd.

I linje med våra strategiska prioriteringar, strategier och fokusområden vill vi åstadkomma detta genom följande:

- **Transporter:** Vi ser ett starkt behov av att samarbeta med Trafikverket och andra nationella aktörer för att nå en fossilfri transportsektor till 2030. Detta kan inkludera gemensamma krav vid transportrelaterade upphandlingar samt insatser för att främja hållbara transportlösningar, exempelvis ökade transporter med tåg, övergång till ett fossilfritt flyg och förändrade normer för överflyttning till kollektivtrafik och andra hållbara färdsätt.
- **Energi:** En välplanerad energiomställning kräver nära samordning mellan lokal och nationell nivå. Vi vill arbeta tillsammans för att säkerställa att energisystemen utvecklas i linje med gemensamma mål, och att Umeå kan dra nytta av nationellt stöd för lokala energiinvesteringar, vilket påskyndar klimatomställningen.
- **Cirkulär ekonomi:** Vi vill driva på utvecklingen av en cirkulär ekonomi genom att underlätta återbruk och hållbar resursanvändning. Här behövs nationella åtgärder för att justera regler kring avfallshantering och skapa incitament för reparation och återanvändning, exempelvis genom nya garantier och skatteincitament.
- **Finansiering:** För att realisera de nödvändiga klimatinvesteringarna efterlyser vi ett mer samordnat och tillgängligt finansieringssystem. Genom en "one-stop-shop" för nationell finansiering skulle vi kunna genomföra stora investeringar för hållbar tillväxt och välfärd, i stället för att söka flera små bidrag från olika håll.

- Kunskapsutbyte och policyutveckling: Ett starkare samarbete mellan lokal och nationell nivå gör det möjligt att överföra kunskap effektivare och påverka utvecklingen av klimatrelaterad policy. Vi ser ett värde i att etablera ännu fler forum för gemensamt lärande, som policylabs, för att säkerställa att både kommuner och staten är delaktiga i att forma framtidens klimatomställningsarbete.
- Medborgarvärde och kommunikation: Vi vill utveckla gemensamma kommunikationsstrategier med nationella myndigheter för att tydliggöra klimatfrågornas långsiktiga vinster, exempelvis bättre hälsa och minskad resursanvändning, och engagera fler i omställningen.

5.1 Klimatmål 2030

Klimatförändringarna är en av vår tids mest kritiska utmaningar, inte minst i Umeå, där norra Sverige förväntas få högre uppvärmning och klimatpåverkan än genomsnittet. Detta kräver ambitiösa åtgärder och på lokal nivå har alla som bor, lever och verkar i Umeå en viktig roll för att genomföra åtgärder och minska klimatutsläppen.

Tydliga, ambitiösa klimatmål och estimerat gap för att nå målsättningar

För att ta ansvar för Umeås del av Parisavtalet, möjliggöra hållbar tillväxt och säkerställa ett gott liv för alla inom planetens gränser, har Umeå kommunfullmäktige antagit följande klimatrelaterade mål:

- Umeå kommun som geografiskt område ska vara klimatneutralt 2040², dvs. ha nettonoll utsläpp av växthusgaser, Umeå stad som geografiskt område ska vara klimatneutralt 2030.
- Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, dvs. ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.
- Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar, bl.a. med målsättningen att andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller gång tillsammans är minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort 2025.
- Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person och år till år 2040 och 1 ton till år 2050.

Målet om klimatneutralitet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen basår 1990 och de kvarvarande utsläppen på 15 procent måste hanteras med kompletterande åtgärder som kolsänkor eller andra åtgärder.

² Enligt nationella klimatmålen. Minskningstakten ska ske på ett sådant sätt att Umeå kommuns utsläppsutrymme inte överskrids. Utsläppsutrymmet utgår ifrån Parisavtalet och beräknas utifrån bästa tillgängliga forskning. Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

För att nå målet om en klimatneutral stad 2030 är det estimerat att ca 160 000 ton CO2e behöver tas bort för Umeå tätort till 2030, det uppskattade gapet efter att redan planerade åtgärder är genomförda är 154 000 ton.

Klimatomställning bidrar till ett fortsatt gott liv i ett framtida Umeå

Umeå kommuns inriktningsmål sätter ramen för kommunens strategiska omställnings- och planeringsarbete:

- Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050
- Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
- Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv
- Umeå ska vara klimatneutralt till 2040

Inriktningsmålen konkretiseras bland annat i översiktsplanen, vilken i sin tur utgör en integrerad strategi där klimatomställning, klimatanpassning och social hållbarhet möjliggör en helhetsplanering för hela Umeå. Systemperspektivet lägger grunden för samverkan, där lösningar för resurseffektivitet, energiförsörjning, hållbar mobilitet, återbruk, digitalisering och social hållbarhet vävs samman.

Umeås klimatomställning är således en integrerad del av att skapa det fortsatta goda livet i ett framtida Umeå, där mervärdena av klimatomställningen bidrar till högre livskvalitet: bättre luftkvalitet med färre fossilbränsle drivna bilar, bättre hälsa med mer hållbara, aktiva resesätt, fler affärsmöjligheter för lokala företag och fler lokala jobb. Ett estimat på vad Umeås klimatomställnings mervärden i form av förbättrad hälsa och luftkvalitet visar samhällsekonomiska fördelar på 130 miljoner euro för staden fram till 2050.

I Umeå arbetar vi med att minska alla typer av klimatutsläpp

I linje med antagna klimatmålsättningar och ramverket Umeå klimatfärdplan arbetar Umeå kommun tillsammans med aktörer med att minska klimatutsläppen i alla scope 1, 2 och 3. Resonemanget nedan berör Umeå som geografisk plats, GHG-protokollet för städer används vid beräkning av utsläpp.

Scope 1: Umeås direkta klimatutsläpp finns framför allt inom transportsektorn, ca 50 %, liksom inom sektorerna energi, industriella processer och produktanvändning. Den stora utmaningen är att minska användningen av fossila bränslen inom sektorerna, där transporter är dominerande. För att minska de direkta utsläppen satsar Umeå kommun tillsammans med partners på elektrifiering, där insatser pågår för att öka kapaciteten i elnätet, främja hållbara transporter och elektrifiering av kollektivtrafiken. Inom energi, framför allt värme, pågår insatser att minska energitåtervinning av fossila

plaster samt att utforska nyttjandet av den biogena koldioxiden från kraftvärmeverk i Umeå genom industriell symbios. Umeå Eco Industrial Park är en satsning som just främjar industriell symbios och kommer bidra till att Umeå minskar sina utsläpp inom framför allt energisektorn.

Scope 2: Utsläppen i scope 2 omfattar framför allt Umeås elanvändning. Umeå kommun reviderar sin energiplan under 2024 med inriktningen att bidra till Umeå kommuns inriktningsmål (se ovan) och för att möjliggöra och snabba på omställningstakten inom elektrifiering och andra områden. Även vindkraftsplan och inriktning för solkraft för Umeå kommun och Umeåregionen revideras för att förtydliga och främja utbyggnad av förnyelsebar elproduktion.

Scope 3: Enligt beräkningar av SEI orsakar konsumtionen utsläpp på ca 10 ton per person och år i Umeå, av dessa står hushållens konsumtion för drygt 6 ton. Likt för scope 1 står resor för den största andelen av hushållens utsläpp, följt av livsmedel, (energi till) boende och möbler, se mer Klimatavtrycket i Umeå - Umeå kommun (umea.se)³. Andra konsumtionsbaserade utsläpp som är viktiga att adressera är utsläpp från byggande, ex. byggmaterial, liksom resursförbrukning.

För att minska de konsumtionsbaserade utsläppen arbetar Umeå kommun tillsammans med partners med insatser för ett ökat hållbart resande ex. inom projekt som Blue Supply Chains, FLYH2UME, Jämlik och hållbar arbetspendling samt GoGreenRoutes. Inom Horizon-projektet School Food for Change arbetas det ex. med att minska matsvinnet samt utveckla hållbar och innovativ matupphandling. Läs mer nedan under avsnitt Strategiska prioriteringar.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Strategiska prioriteringar för klimatomställning

I Umeå har det redan genomförts omfattande arbete för att minska klimatutsläppen, framför allt inom värme- och energisektorn. Fortfarande krävs dock stora insatser, särskilt inom transportsektorn – Umeås största klimatutmaning och högst prioriterade område för implementering av klimatåtgärder. Andra nödvändiga omställningar är att fortsätta minska det fossila innehållet i avfallet som används för energiåtervinning samt att hantera kvarvarande klimatutsläpp.

Vi behöver samtidigt minska konsumtionsbaserade klimatutsläpp och därför behövs åtgärder som riktar in sig på icke-hållbar konsumtion och beteenden i kombination med tekniska och andra lösningar inom alla strategiska prioriteringar.

De strategiska prioriteringarna är de områden med störst potential för att minska klimatutsläppen i Umeå, linjerade med ramverket Umeå klimatfärdplan och framtagna scenarionanalyser (se ramverk Umeå klimatfärdplan samt rapport i bilaga 1).

³ [Klimatavtrycket i Umeå - Umeå kommun \(umea.se\)](https://www.umea.se/klimatavtrycket)

Fossilbränslefria transporter och smart mobilitet

Klimatutsläppen från transporter är Umeås i särklass största klimatutmaning och de viktigaste omställningarna inom området är: a) kraftigt skifte från bil till gång, cykel och kollektivtrafik, b) elektrifiering av fordonsflottan och c) minskning av resebehovet. Dessa omställningar skapar samtidigt ett mer hälsosamt, inkluderande och brett hållbart Umeå.

Att lyckas med omställningarna kräver kombinerade beteendemässiga och tekniska lösningar, ex. omfattande utbyggnad av cykelbanor och kollektivtrafik, förbättrade möjligheter för och solid infrastruktur för elfordon inkl. arbetsmaskiner och tunga lastbilar liksom utveckling av både nya och befintliga stadsområden för att främja smart, hållbar mobilitet. En nyckel till framgång är fortsatt stark integrering mellan åtgärder inom hållbar mobilitet med åtgärder inom jämställdhet (kvinnor reser mer hållbart än män i Umeå), social hållbarhet och innovation.

Viktiga aktörer och deras roll här är nationell nivå (policys om ex. ökad inblandning av biobränsle, utveckling av transporter med tåg, fossilfritt flyg), företag, akademiska och offentliga partners i Umeå – särskilt partners i Umeå klimatfärdplan (mer hållbara gods- och persontransporter = arbete med anställda och kunder) samt civilsamhälle och invånare (byte från fossildrivna bilar till aktiv mobilitet, kollektivtrafik och elfordon).

Cirkulära system och resursflöden

I linje med Umeås starka engagemang inom cirkulär ekonomi och att skapa ett resurseffektivt, cirkulärt och socialt ansvarsfullt samhälle är det väsentligt att skapa cirkulära system och resursflöden för att minska klimatutsläppen, både ur territoriellt och konsumtionsbaserat perspektiv.

Att ytterligare minska det fossila plastinnehållet i avfallet som används för energiåtervinning är en central omställning. En redan planerad investering i en sopsorteringsanläggning är en viktig teknisk lösning i närtid, där plastavfall kan sorteras ut för vidare återvinning och återanvändning. För att undvika att plasten blir avfall och i stället en resurs behöver dock cirkulära system och modeller appliceras på en rad områden, som ökad sortering av plastförpackningar, upphandlingsinitiativ för att byta ut fossila plastartiklar till icke-fossil plast etc. Framtagen plastflödesanalys för Umeå är ett viktigt underlag och inom Umeå klimatfärdplan är plast och cirkularitet högprioriterat bland partners.

En annan viktig omställning är ökad användning av material med låg klimatpåverkan inom byggsektorn. I Umeå som en kommun med ständig tillväxt sedan 60-talet behöver minskning av utsläpp från byggande av bostäder och infrastruktur prioriteras. Mycket arbete har redan genomförts, till exempel inom Nätverket för hållbart byggande i kallt klimat och, inom kort, Umeå kommuns etablering av en marknadsplats för begagnat byggmaterial tillsammans med lokala intressenter inom

byggsektorn. En Umeåmodell för klimatberäkningsanvisningar för byggande inkl. gränsvärden och balanseringsåtgärder tas också fram.

För att ytterligare driva på resurseffektiviteten och bli en cirkulär stad behövs omfattande partnerskap, samarbete och systemarbete. Här är kommunkoncernens satsning Umeå Eco Industrial Park avgörande: etableringen av ett världsledande centrum för grön innovation inom miljöteknik, återvinning och energi med en rad intressenter.

Umeå kommun fortsätter även påbörjat arbete i projektet Sharing Cities, där kommunala satsningar som Fritidsbanken och Horizon-projektet School Food For Change (ex. gällande matsvinn) är några exempel. Det nya projektet Cirkulära Västerbotten fortsätter utforska och genomföra åtgärder för att främja cirkulära resursflöden för små och medelstora företag, kommuner och invånare.

Viktiga aktörer och deras roll här är företag, akademiska och offentliga partners i Umeå (specifikt partners i Umeå klimatfärdplan) för att systematiskt ompröva användningen av plast och främja cirkularitet för byggmaterial och andra resurser. Civilsamhälle och invånare är viktiga för att lyckas med delnings- och cirkularitetsinitiativ samt för att minska plast i avfallet.

Hantera kvarvarande utsläpp

Under 2024-2026 är det högprioriterat för Umeå kommun att ta fram en plan för hantering av kvarvarande utsläpp efter 2030. Ett lärande pågår just nu, ex. av ledande aktörer som Stockholm och Köpenhamn liksom omkring både naturbaserade och tekniska lösningar.

Umeå kommun utforskar potentialen att fånga och utnyttja biogen CO2 och producera biobränslen, ex. genom samarbetet mellan Umeå Energi och företaget Liquid Wind. Utforskande behövs även för de två stora punktutsläppen i Umeå med teoretisk potential att införa CCU- eller CCS-lösningar – vilket potentiellt kan göra Umeå till en CO2-negativ stad.

Umeå kommun kommer också att fördjupa samarbetet med de lokala universiteten för att utforska den lokala potentialen för naturbaserade lösningar.

Omställningsportföljer

Utifrån de strategiska prioriteringarna har arbetet påbörjats med att ta fram omställnings-portföljer för att nå klimatneutralitet inkl. att hantera kvarvarande utsläpp samt minska de konsumtionsbaserade utsläppen.

Tabell 1 i bilaga 3 presenterar en första version av omställningsportföljer med ett urval av åtgärder samlade inom prioriterade områden för Umeås klimatomställning. Delområdena mobilitet och transporter, energi och byggd miljö samt avfall och

cirkulär ekonomi är mest utvecklade med fokus på att minska scope 1 och 2-utsläpp. För delområdena industri samt grön infrastruktur och naturbaserade lösningar liksom för scope 3/konsumtionsbaserade utsläpp återstår ännu mycket arbete.

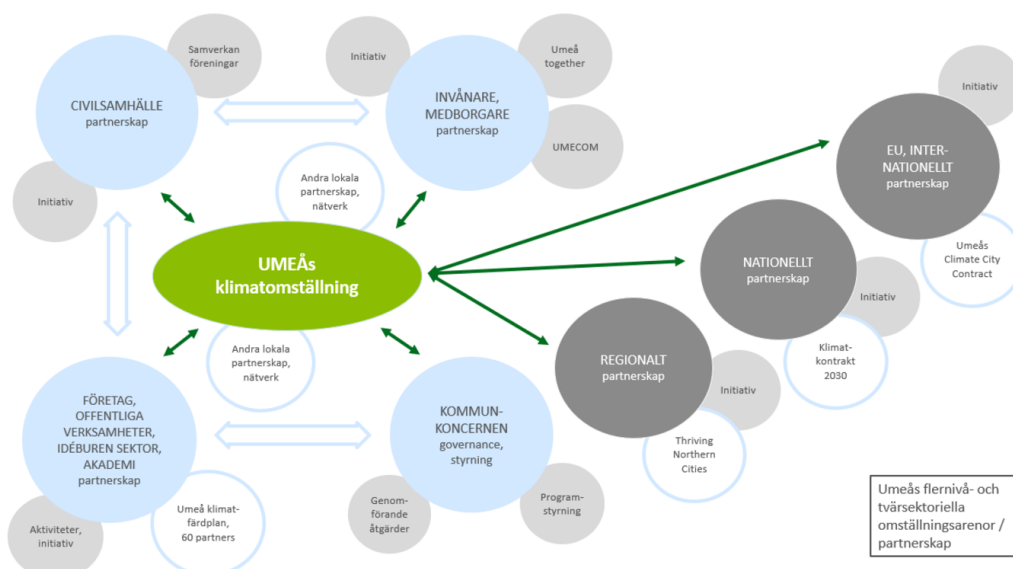
Omställningsportföljerna ska visa vilka typer av åtgärder inom resp. delområde samt under resp. omställning(ar) och Pathway(s) som behöver genomföras i syfte att minska utsläppsgapet. Beskrivna åtgärder har utvecklats baserat på scenarioanalyser (se rapport i bilaga 1) och är en mix av beslutade och förslag på nya åtgärder. Det är övergripande, potentiella åtgärder, som ska ses som möjligheter för att realisera nödvändiga omställningar.

Den fastlagda strategin framåt för omställningsportföljerna är att vidareutveckla beskrivna åtgärder och utveckla nya tillsammans med viktiga aktörer som partners inom Umeå klimatfärdplan och samtidigt vidareutveckla individuella handlingsplaner för de olika delområdena och ingående Pathways. Det här är en start på processen att ta fram en heltäckande omställningsportfölj för Umeå – inte bara för klimatomställning, utan alla omställningar som krävs i Umeå.

Partnerskap, governance och samverkan

För att Umeå ska nå klimatmålen måste storskaliga förändringar ske snabbt och hållbart i alla dimensioner och all Umeås omställningskapacitet måste utnyttjas och utvecklas vidare: inom kommunkoncernen och i partnerskap tillsammans med/hos lokala nyckelaktörer inom alla sektorer.

I bilden nedan illustreras de tvärsektoriella omställningsarenor, partnerskap, styrning och mobilisering av olika aktörer på olika nivåer som sker och behövs för Umeås klimatomställning. Nedan en sammanfattning av strategier och arbete utifrån illustrationen.

Figur 1. Umeås flernivå- och tvärsektoriella omställningsarenor och partnerskap.

Kommunkoncernen – styrning och ledning

I 2022 års budgetbeslut antog Umeå kommunfullmäktige inriktningsmål inkl. målet om ett klimatneutralt Umeå 2040 och en aktiverande styrning för att nå målen. Kommunstyrelsen tillsammans med specifika nämnder och kommunala bolag är utpekade att koordinera och driva arbetet inom ramen för ett så kallat program, för klimatomställning Program Klimatneutrala Umeå 2040⁴.

I programmet styrs arbetet för att stärka kommunkoncernens insatser för att skapa bästa möjliga förutsättningar för andra aktörer att minska sin klimatpåverkan liksom för att samordna kommunkoncernens arbete med att minska egna klimatutsläpp: insatser inom olika områden som ex. finansiering, social innovation, governance, lärande och tekniska insatser.

Umeå Klimatfärdplan – kärnan i de lokala klimatpartnerskapen

Partnerskapet och ramverket Umeå klimatfärdplan är kärnan i det lokala tvärsektoriella klimatomställningsarbetet, där över 60 partners skrivit under det lokala klimatkontraktet och därmed åtagit att samarbeta för att genomföra snabba, omfattande åtgärder för att minska klimatutsläppen, läs mer på www.umea.se/klimatfardplan⁵. Bland partners finns kommunen själv, Umeås två universitet och RISE, regionen, flera kommunala bolag (inkl. de som finns med i programstyrningen) och en rad företag i olika storlekar och branscher.

Inom partnerskapet utvecklas och genomförs ett stort antal aktiviteter av partners och kansliet (Umeå kommun): innovativa workshops i arbetsgrupper för att prioritera och utveckla åtgärder, olika typer av event för gemensamt lärande och dialog, utveckling av årshjul för effektivt partnerskapsarbete med struktur, organisation och uppföljning. Årligen arrangeras ett klimattoppmöte för alla partners för att fira genomförda insatser och nya partners liksom partnerskapsdagar för att lära och utveckla tillsammans.

Arbetet inom Umeå klimatfärdplan samordnas och utvecklas med andra nödvändiga nätverk och aktörer, lokalt kan nämnas Nätverket för hållbart byggande och förvaltande, BioFuel Region och Viable business hub. Tillsammans med partners i Umeå klimatfärdplan och andra viktiga aktörer kan Umeås samlade kapacitet för klimatomställning öka, inte minst förmågan att ta fram och genomföra innovativa klimatinitiativ, projekt och samarbeten genom/med dessa partners lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

⁴ [Program Klimatneutrala Umeå 2040](#)

⁵ <http://www.umea.se/klimatfardplan>

Civilsamhälle och invånare – klimatomställning för och med alla i Umeå

För att säkra en rättvis, inkluderande och socialt hållbar klimatomställning är det väsentligt med arbetet för och med civilsamhälle och invånare och det är en central strategi för hela klimatomställningsarbetet. Med bas i Umeåbornas och hela Umeås starka och långvariga engagemang i samhällsfrågor och hållbarhet möter kommunen och andra partners upp med stöd- och styrningsstrukturer för att ytterligare stärka dialog, demokrati och social innovation.

En viktig struktur är ex. Föreningsbyrån på kommunens Fritidsförvaltning som ansvarar för samarbete och utveckling med det lokala föreningslivet och hanterar föreningsbidrag (+600 lokala ideella föreningar). Förvaltningsprojektet Föreningssamverkan för klimatneutralitet utforskar med hjälp av innovativa arbetsätt hur föreningsliv och kommun kan samverka för att tillsammans arbeta med klimatomställning (med RISE, Umeå universitet, RF-SISU).

Social innovation som motor för klimatomställning är en viktig princip för Umeås arbete. Umeå kommuns UMECOM Umeås medborgarverkstad för ett bättre, roligare Umeå är den nu etablerade plattformen för att fortsätta utforska och genomföra konkreta insatser inom området, bl.a. initiativet och plattformen Umeå together/ Open Collective, där lokala hållbarhetsinitiativ kan utvecklas och crowdfundas för att kunna genomföras (med lokala företag, föreningar och Coompanion Västerbotten). Kommunen tillsammans med partners som Coompanion Västerbotten och Umeå universitet kommer även att bygga ett lokalt ekosystem för social innovation (baserat på OECD-metod) för att ytterligare stärka området.

Flernivåpartnerskap – för effektiv klimatomställning

För att nå klimatmålen samarbetar Umeå kommun och lokala aktörer inte bara på lokal nivå, utan även på regional, nationell, EU- och internationell nivå, här kort sammanfattning:

Regionalt är ett av de viktigaste partnerskapen Thriving Northern Cities, där fem av de största städerna i norra Sverige inkl. Umeå har en gemensam strategi och gemensamma projekt inom hållbar stadsutveckling. I partnerskapet är klimatomställning ett av de viktigaste samsamarbetsområdena, där städerna lär av varandra och utvecklar arbetet tillsammans.

Inom ramen för bland annat Viable Cities klimatneutrala städer-satsning söker Umeå kommun kontinuerligt och aktivt nationellt samarbete med andra svenska städer för att utbyta erfarenheter och kunskaper, ex. med Kalmar och SEI om Konsumtionskompassen och med Helsingborg angående klimatinvesteringsplanering.

Inom EU är det enskilt viktigaste partnerskapet med NetZeroCities och städer inom missionen för klimatneutrala och smarta städer 2030, ännu mer så efter Umeå i oktober 2024 tilldelades en Mission Label. Arbete med bas i Umeås nu godkända Climate City Contract med utveckling av omställningsportföljer, finansieringsverktyg ex. Capital Hub och uppföljning är viktiga delar liksom genomförande av pilotstadsprojektet North Star och nya ansökningar, projekt och initiativ tillsammans med europeiska aktörer på området.

Bland de många internationella partnerskapen viktiga för Umeås klimatomställning kan nämnas den gemensamma utvecklingsstrategin med Vasa i Finland, det aktiva medlemskapet i ICLEI, satsningar inom New European Bauhaus med RISE som viktig partner och arktiska sammanhang som Arctic Mayors Forum och EU-initiativet AURC Arctic Urban Regional Cooperation.

Uppföljning och lärande

Framdriften inom Umeås klimatomställning följs upp koordinerat i flera parallella processer. En viktig basprocess är uppföljning och rapportering inom kommunkoncernens aktiverande styrning, där en programrapport för inriktningsmålet Umeå ska bli klimatneutralt 2040 tas fram som en del av årsredovisningen, koordinerat med den årliga uppföljningen av miljömålen inkl. klimatmål.

Inom partnerskapet Umeå klimatfärdplan har det under 2024 genomförts en första uppföljning med primärt fokus på kvalitativ uppföljning av genomförda åtgärder. Under 2025 kommer dessa uppföljningsprocesser vidareutvecklas och koordineras med krav inom Umeås Climate City Contract och på så sätt skapas en samordnad och effektiv styr- och uppföljningsstruktur för hela Umeås klimatomställning.

Gemensamt lärande och dialog är ett av de obligatoriska – och viktigaste – åtagandena inom Umeå klimatfärdplan, vilket ger goda förutsättningar för att aktörer kan lära sig av varandra och skapa samarbeten för minskade klimatutsläpp. Här kan nämnas de genomförda lärandeträffarna om att Leda omställning tillsammans och kommande förändringscirklar på samma tema – med syfte att öka Umeås omställningskapacitet, se vidare på www.umea.se/klimatfardplan⁶.

Lärande är en tydlig strategi för och en central del av partnerskapandet på alla nivåer med olika typer av aktörer. På så sätt kan Umeås aktörer lära av andra föregångsaktörer och tillsammans lyckas med Umeås klimatomställning.

Rättvis omställning, integrering med klimatanpassning, digitalisering till stöd för omställning

För att tillsammans skapa en klimatomställning som också är rättvis och inkluderande krävs fortsatt strategiskt och operativt arbete med att integrera

⁶ <http://www.umea.se/klimatfardplan>

klimatomställningsarbetet med social hållbarhet i dess vidaste bemärkelse, höja kunskapsnivån om och utforska med lokala partners vad en rättvis omställning i Umeå är och borde vara, arbeta strategiskt med social innovation liksom skapa strukturer och möjligheter för och med alla i Umeå inom klimatomställning (se mer under avsnitt Partnerskap, governance och samverkan).

Klimatsäkerhet är ett växande område som kräver mer fokus i ett klimat under förändring och där extremväder blir mer vanligt. Umeå kommun har behov av att stärka kopplingen och samordningen mellan åtgärder för klimatanpassning och minskning av klimatutsläpp, exempelvis genom att åtgärder för klimatanpassningar och klimatomställning stödjer varandra och uppfyllandet av andra strategiska målsättningar ex. i översiktsplan och inom social hållbarhet. Det kan vara allt från att klimatanpassa byggnader, till stadsträd och grönytor som samtidigt kan bidra till en social hållbar stad, minskade klimatutsläpp och klimatanpassning.

Även styrningen mellan områdena behöver samordnas: kommunens strateg för klimat-anpassning är en del av det interna omställningsteamet tillsammans med klimatomställnings-strategier, men området behöver få en tydligare plats inom exempelvis den kommunkoncern-övergripande aktiverande styrningen. Det här blir även extra viktigt när/om EU:s två missioner för klimatanpassning och klimatomställning slås ihop, eftersom Umeå kommun är del av bägge missioner – Umeå välkomnar diskussioner om hur missionen för klimatanpassning och klimatomställning kan samverka på europeisk och nationell nivå.

Digitalisering ses som en viktig möjliggörare för Umeås klimatomställning, ex. har World Economic Forum slagit fast att 20 % av klimatutsläppen kan minskas med digitala lösningar. Umeå kommun behöver bygga kapacitet inom området tillsammans med lokala aktörer och partners på alla nivåer. Det kan också innebära affärsmöjligheter för lokala aktörer, särskilt för och med Umeås starka IT-sektor.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

Sammanfattning av Umeås klimatinvesteringsplan

Bland de viktigaste investeringsbehoven för att genomföra Umeås klimatomställning inkluderas investeringar i energieffektivisering, utbyggnad av hållbara transportsystem och förstärkning av elnätet. Identifierade kort- och långsiktiga effekter i Umeås Pathways (se tabell bilaga 3) för de strategiska prioriteringarna omfattar ex. elektrifiering av fordon, utbyggnad av cykelinfrastruktur och utveckling av Umeå Eco Industrial Park.

I kommande planering och budgetprocesser bör fokus framför allt ligga på följande investeringsstrategier för att realisera Pathways:

- Investeringar för att möjliggöra elektrifiering av transportsektorn och mer effektivt resande.
- Utveckling av urban och industriell symbios samt cirkulär ekonomi.
- Förstärkning av infrastruktur för att hantera ökade elbehov och skapa förutsättningar för en snabb övergång till förnybara energikällor.

De inledande analyserna visar även att det finns ett betydande behov av (finansiering av) investeringar i Umeå för klara Umeås klimatomställning fram till 2030. En del av detta behov relaterar till kommunens egna verksamheter, när de kommunala bolagen (energibolag, lokaltrafikbolag) inkluderas ökar det totala investeringsbehovet väsentligt.

Det finns inte tillräckligt utrymme inom Umeå kommuns befintliga resurser i verksamhets- och investeringsbudgetarna för de investeringar som krävs för att uppnå klimatmålen. De initiala uppskattningarna av finansieringsgapet visar att gapet är betydande särskilt vad gäller större infrastrukturprojekt och satsningar på elektrifiering. För att minska finansieringsgapet planerar Umeå att använda en kombination av strategier, dessa inkluderar:

- Aktivt sökande efter externa finansieringskällor, såsom EU-bidrag och nationella bidrag.
- Utforskande av innovativa finansieringsmodeller som gröna obligationer och ev. offentlig-privata partnerskap (PPP).
- Ökat samarbete med lokala företag och organisationer, särskilt inom ramen för Umeå klimatfärdplan med syftet att mobilisera privata investeringar för klimatomställning.
- Samarbete med akademiska institutioner för att utveckla teknologiska lösningar och nya affärsmodeller, som kan dra nytta av befintliga resurser och förbättra effektiviteten i omställningsarbetet.

Det finns också ett tydligt fokus på att synliggöra och visualisera de mervärden som omställningen till en klimatneutral framtid innebär, inklusive bättre folkhälsa, minskade energikostnader och förbättrad livskvalitet för invånarna.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällens utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städernas omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att

integrera de omfattande policypaketet på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

**Mellan Umeå kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.**

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande,
Umeå kommun

Olga Kordas
Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup
tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson
Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna
Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman
Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana
Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman
tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Umeå kommun.

- [Umeå klimatfärdplan \(umea.se\)](#)
- [Rapporten INVESTERINGAR FÖR TILLVÄXT OCH VÄLFÄRD inkl. scenarioanalys](#)
- [Umeås lokala miljömål 2020](#)
- [Planeringsdirektiv och budget för 2025 samt plan för 2026–2028.pdf \(umea.se\)](#), sid 39 och framåt

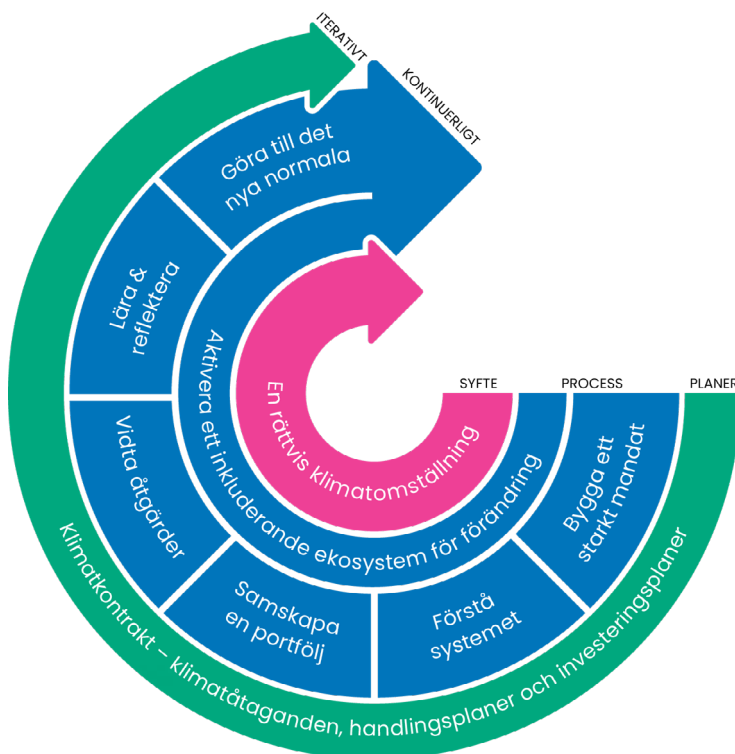
Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

Bilaga 3 – Beskrivning av en första version av omställningsportföljer

Tabell 1: Beskrivning av en första version av omställningsportföljer

Beskrivna åtgärder har utvecklats baserat på scenarioanalyser (se rapport ovan) och är en mix av beslutade och förslag på nya åtgärder. Det är övergripande, potentiella åtgärder, som ska ses som möjligheter för att realisera nödvändiga omställningar.

Områden	Pathway och sektor	Åtgärdslista	Beskrivning av potentiella åtgärder	
Mobilitet och transporter	Smart tillgänglighet - Undvik onödiga transporter <i>(Smart tillgänglighet – Undvik onödiga transporter för att minska behovet av resande/pendling i Umeå)</i>	Öka tillgång till pålitligt fibernätverk med hög hastighet	Underhålla och investera i fiber och/eller mobilt internet för att möjliggöra bra uppkoppling.	
		Tidig implementering av IT-teknologi för att möjliggöra smart tillgänglighet	IT- och AI-lösningar för att möjliggöra och skala upp smart reseteknik och för att minska behovet av resande.	
		Förbättra tillgänglighet för lokal offentlig service	Åtgärder i stadsplanering för att planera och utveckla Umeå till en "15 min stad" – ha nödvändig service nära bostadsområden för att minska behovet av resande.	
		Skala upp Mobility management	Mobility management: Främja lösningar för att undvika onödigt resande liksom utveckling av policys och riktlinjer hos offentliga och privata aktörer omkring ex. distansarbete och flexibla arbetspolicys.	
	Smarta transporter – Öka andelen fossilfria transporter <i>(Omställning från fossilbränsle driven fordonsflotta till eldriven fordonsflotta)</i>	Persontransporter	Ökad elektrifiering av kollektivtrafik	Investeringar i nya eldrivna bussar för kollektivtrafik i staden.
			Ökad utbyggnad av laddning av elfordon	Främja, möjliggöra och investera i utbyggnad av offentliga laddstationer för att underlätta omställningen till elfordon.
			Etablerade nya affärsmodeller för elfordonsladdning	Utveckla och etablera affärsmodeller för elfordonsladdning.

<p><i>Hans dröning</i></p> <p>Smart mobilitet – Öka utbudet av mobilitetstjänster</p> <p><i>(Omställning från fossilbränsle drivna transportmedel till offentliga och hälsofrämjande transportmedel)</i></p> <p>Persontransporter</p>	<p>Ökade inköp av elfordon</p>	<p>Främja (möjligheterna för) offentliga och privata aktörers inköp/leasing av elfordon i stället för fossilbränsle drivna fordon och/eller inköp av elektriska transporter för deras transportbehov.</p>
	<p>Utveckla en drivmedelsstrategi inkl. elfordonsladdning</p>	<p>Utveckla en drivmedels- och elfordonsladdningsstrategi för Umeå, kommunen tillsammans med relevanta aktörer.</p>
	<p>Utveckla trafikregleringar för att främja mer hållbara transporter</p>	<p>Utveckla och implementera aktiviteter för att främja kollektivtrafik i Umeå.</p>
	<p>Ökad utveckling av Mobility management</p>	<p>Skapa incitament för skifte från bil till kollektivtrafik: omfattar bl.a. åtgärder inom mobility management för att designa lokala och regionala lösningar som är skraddarsyddade för att passa den lokala platsen och människors transportbehov.</p>
	<p>Ökad tillgänglighet av offentlig transport/ kollektivtrafik</p>	<p>Förbättra och utöka järnvägsförbindelser samt bygga järnvägsstationer/resecentra längs järnvägen för att främja hållbart resande – byggande av Norrbotniabanan.</p>
		<p>Öka tillgängligheten till kollektivtrafik – investera i nya och utöka antalet linjer för kollektivtrafik ex. BRT, inkl. samfinansiering av resecentra.</p>
	<p>Moderniserad kollektivtrafik</p>	<p>Modernisering av kollektivtrafik – investera i elektriska bussar inom kollektivtrafiken där det är möjligt</p>
<p>Ökade främjande insatser och förbättringar i kollektivtrafik och cykling</p>	<p>Förändrad användning av offentliga platser, ex. färre parkeringar, fler gågator. Tillämpa grön parkeringsnorm och ombyggnationer av stadsgator för mer hälsofrämjande transporter.</p>	

		Ökad utveckling av Mobility management	<p>Utveckla testbäddar för förbättrat lokalt resande inkl. åtgärder som ansökningar för externfinansiering för innovations- och utvecklingsprojekt där det testas nya sätt att förbättra lokalt resande.</p> <p>Hälsofrämjande resande – inkluderar investeringar i cykelvägar, kampanjer med syfte att ändra det lokala resandet med bil till gång och cykel.</p> <p>Multimodalt smart resande – inkluderar åtgärder för att kunna erbjuda sömlösa resandeanternativ för passagerare.</p>
	<p>Smarta godstransporter – Öka andelen fossilbränslefria transporter</p> <p><i>(Accelerera skiftet till elektriska lätta och tunga lastbilar och förbättra logistik)</i></p> <p>Godstransporter</p>	Ökad laddinfrastruktur för lastbilar	Implementera åtgärder för att möjliggöra laddning av tunga lastbilar i staden.
		Ökat inköp av elektriska godstransporter	Implementera åtgärder som utveckling av inköspolicys för att minska utsläpp från godstransporter.
	<p>Främja fossilbränslefria arbetsmaskiner</p> <p><i>(Ställa om till fossilbränslefria arbetsmaskiner)</i></p> <p>Godstransporter</p>	Främja fossilbränslefria arbetsmaskiner	Främja användandet av fossilbränslefria arbetsmaskiner.
		Genomföra pilotprojekt med fossilbränslefria arbetsmaskiner	Pilota fossilbränslefri byggarbetsplats.
	Smart logistik – Effektivare logistik	Öka implementering av lösningar för	Kapacitetsuppbyggnad – bygga digitala förmågor och främja digitala lösningar för logistikoptimering.

	Godstransporter	logistik- optimering	
		Främja multimodal transport	Multimodal transport – inkluderar åtgärder för att främja logistik genom att kombinera olika transportsätt (multimodal transport), främjande åtgärder för tågtransporter ex. Norrbotniabanan.
	Utveckla sjötransporter/ Umeå hamn	Implementera demonstrations- projekt (pågående)	Sjötransporter – medverkan i och implementering av demonstrationsprojekt och initiativ i Umeå hamn TBD.
	Godstransporter	Rekonstruera och modernisera (pågående)	Rekonstruera och modernisera Umeå hamn – inkl. implementering av elförsörjning för fartyg och främjande av mer sjögodstransporter.
	Utveckla flygtransporter Godstransporter	Implementera demonstrations- projekt (pågående)	Godstransporter med flyg – medverkan i och implementering av demonstrationsprojekt och initiativ TBD.
Energisystem	Främja elektrifiering	Förbättra och förstärka elnätet	Investera i elnätet – investeringsprogrammet för elnät förväntas möjliggöra en ökad elektrifiering som motsvarar 2–3 gånger dagens elförbrukning i kommunen.
	Smart energi- återvinning – Minska fossilt innehåll i avfall för energi-återvinning <i>(Ställa om till förnybara energikällor)</i>	Minska fossilt innehåll i avfall för energi- återvinning	Minska fossilt innehåll i avfall för energiåtervinning – inkluderar investeringar i sorteringsanläggning för plastavfall, främjande av avfallssortering för återvinning och innehållskrav på avfall som används till energiåtervinning.
		Ökat upptag av spillvärme	Energiåtervinning – inkluderar åtgärder för att öka upptaget av spillvärme från staden.
		Ökad energi- flexibilitet	Flexibel energianvändning – inkluderar åtgärder som utveckling och främjande av nya affärsmodeller för flexibel energianvändning.

		Ökad återvinning	Främja återvinning – inkluderar åtgärder som att utöka avfallssorterings- och insamlingsystemen och att främja återvinningsanläggningar.
Byggd miljö	Förbättra energi-effektiviteten i byggande <i>(Ställa om för att förbättra energi-effektivitet)</i>	Fler renoveringsprojekt	Förbättra energieffektivitet – inkluderar åtgärder som energirådgivning till invånare och organisationer samt investeringar i offentliga byggnader för att minska värmeförluster och installera effektiva energikällor.
		Fler energi-effektiviseringsprojekt	Energieffektiviseringsåtgärder – retrofitting av byggnader med energieffektiviseringsteknologier för att minska användningen av el och värme. Inkluderar åtgärder för att öka kapaciteten i digitala lösningar för energioptimering och energirådgivning till företag.
		Pilota energigemenskaper	Energigemenskaper – inkluderar åtgärder för att främja och möjliggöra energigemenskaper, delande av överskottsenergi (en viktig del i utvecklingen av positiva energidistrikt)
Industri	Negativa utsläpp <i>(Hantera kvarvarande utsläpp)</i>	Utveckla färdplan för omställningen mot negativa utsläpp	Utveckla en färdplan för att driva omställningen mot negativa utsläpp, där färdplanen ska innehålla fler olika typer åtgärder (tekniska, finansiering, social innovation, governance, lärande etc., kopplat till färdplan inom delområde grön infrastruktur och naturbaserade lösningar).
Avfall & Cirkulär ekonomi	Industriell symbios <i>(Ställa om till smart resursanvändning)</i>	Marknadsplatser för återbruk av byggmaterial och andra material i omlopp	Återbruk av byggmaterial – inkluderar utveckling av en marknadsplats för begagnat byggmaterial liksom andra potentiella åtgärder.
		Tydliga framsteg i utvecklingen av Umeå Eco Industrial Park	Utveckla Umeå Eco Industrial Park – inkluderar åtgärder för att främja smart resursanvändning som att utnyttja spillvärme eller andra avfallsströmmar såsom CCU.
		Energi-återvinning från avfallsströmmar	Energiåtervinning från avfallsströmmar – kan inkludera investeringar i energiåtervinning från avlopp och biogasupptag från avloppsrening.

Grön infrastruktur & naturbaserade lösningar	Fler naturbaserade lösningar <i>(Ställa om för att öka användningen av naturbaserade lösningar)</i>	Utveckla färdplan för naturbaserade lösningar	Utveckla en färdplan för att hantera kvarvarande utsläpp (kopplat till färdplan inom delområde industri).
--	---	---	---

Verifikat

Transaktion 09222115557537660939

Dokument

Klimatkontrakt_Umeå_2024

Huvuddokument

31 sidor

Startades 2025-01-27 16:37:43 CET (+0100) av Åsa Minoz (ÅM)

Färdigställt 2025-03-07 10:24:05 CET (+0100)

Initierare

Åsa Minoz (ÅM)

KTH - Viable Cities

Personnummer 660610-2967

asa.minoz@viablecities.se

+46722108826

Signerare

Hans Lindberg (HL)

hans.lindberg@umea.se

Signerade 2025-03-07 10:24:05 CET (+0100)

Detta verifikat är utfärdat av Scrive. Information i kursiv stil är säkert verifierad av Scrive. Se de dolda bilagorna för mer information/bevis om detta dokument. Använd en PDF-läsare som t ex Adobe Reader som kan visa dolda bilagor för att se bilagorna. Observera att om dokumentet skrivs ut kan inte integriteten i papperskopian bevisas enligt nedan och att en vanlig papperutskrift saknar innehållet i de dolda bilagorna. Den digitala signaturen (elektroniska förseglingen) säkerställer att integriteten av detta dokument, inklusive de dolda bilagorna, kan bevisas matematiskt och oberoende av Scrive. För er bekvämlighet tillhandahåller Scrive även en tjänst för att kontrollera dokumentets integritet automatiskt på: <https://scrive.com/verify>

